

21.5.2002

Iisalmen kaupungin Päihdestrategia

*Strategia nuorison päihteiden käytön vähentämiseksi ja
päihdeistä aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi Iisalmessa*

SISÄLLYSLUETTELO

1. Päihdestrategia ja strategiaprosessi	3
<i>Työryhmän asettaminen ja sen tehtävät.....</i>	<i>3</i>
<i>Päihdestrategiaprosessi.....</i>	<i>4</i>
2. Päihdetyön keskeisimmät osa-alueet.....	4
3. Päihdeidenvastainen toiminta Iisalmessa	6
<i>Valtakunnallinen päihdetilanne.....</i>	<i>6</i>
<i>Päihdetilanne Iisalmessa</i>	<i>6</i>
<i>Päihdetyön toimintaketjut.....</i>	<i>7</i>
4. Päihdetyötä edistäviä ja uhkaavia tekijöitä.....	8
<i>Päihdetyötä tukevat tekijät:</i>	<i>8</i>
<i>Päihdetyötä haittaavat tekijät:.....</i>	<i>9</i>
5. Iisalmen päihdestrategia: sopimuksia ja suosituksia.....	10
<i>Päihdestrategian tavoitteet.....</i>	<i>10</i>
<i>Päihdetyössä kehitettäviä asioita.....</i>	<i>10</i>
<i>Lapsiin, nuoriin ja perheisiin kohdistuvaa päihdetyötä määrittäviä säädöksiä</i>	<i>11</i>
<i>Lain tulkinta ja sopimukset.....</i>	<i>11</i>
<i>Päihdestrategia apuvälineenä päätöksenteossa ja oman työn kehittämisessä</i>	<i>12</i>
LIITE 1 YHTEISTEN TOIMINTAMALLIEN JA TOIMINTAKETJUN KEHITTÄMINEN	I
LIITE 2 PÄIHDETYÖTÄ MÄÄRITTÄVIÄ SÄÄDÖKSIÄ.....	I

1. Päihdestrategia ja strategiaprosessi

Työryhmän asettaminen ja sen tehtävät

Iisalmen päihdestrategiatyö sai alkunsa Itä-Suomen lääninhallituksen kirjeestä, jossa se suositteli läänin kuntia laatimaan päihdetyötä koskevan strategian. Sosiaalilautakunta päätti 18.8.1999, että kaupungissa ryhdytään valmistelemaan päihdestrategiaa. 24.1.2000 pidettiin lääninhallituksen järjestämä päihdestrategiasuunnittelupäivä, jonka jälkeen perustettiin Iisalmen kaupungin päihdestrategiatyöryhmä ja strategiatyön ohjausryhmä. Ohjausryhmä totesi Iisalmen päihdetyön eräksi keskeisimmiksi ongelmiksi nuorten päihteiden käytön, nuorten huumeiden käytön ja perheiden auttamisen nuorten tukemisessa.

Työryhmästä puuttui nuorison edustus, mikä hankaloitti työryhmän toimintaa. Työtä ei myöskään pystytty tekemään oman työn ohella, eikä aika riittänyt kartoituksen tekemiseen ja kiertämiseen eri toimipisteissä. Kun lisäksi työryhmä totesi, että työ menee päällekkäin lapsi- ja perheohjelman kanssa, eikä ole mielekästä tehdä sitä erillisenä strategiana, työryhmä lakkautti itsensä. Kaupunginhallitus päätti 16.10.2000, että päihdestrategian vastuuhenkilönä toimii Seija Laine oman työnsä ohella.

5.1. 2001 sosiaalitoimenjohtaja Harri Häyrysen, Seija Laineen ja Jouni Määttäsen kesken käydyssä keskustelussa Seija Laine Iisalmen kaupungin SELKIS –projektista sai tehtäväkseen kartoittaa päihde- ja huumeilannetta Iisalmissa ja selvittää maaliskuun alkuun mennessä ongelmatilanteet ja kehittämistarpeet työyksiköittäin. Tämän kartoituksen pohjalta oli tarkoitus jatkaa päihdestrategiatyötä Seija Laineen johdolla. Koska Seija Laineella ei ollut mahdollisuutta ottaa strategiatyön vetovastuuta tultuaan valituksi perustetulle päihde- ja huume-pysäkillä, päätettiin ehdottaa vasta perustetulle lapsi- ja perheohjelmatyöryhmälle, että se ottaisi myös päihdestrategian tehtäväkseen.

27.2.2001 pidettiin Lapsi- ja perheohjelmatyöryhmän kokous, johon kutsuttiin myös kaikki päihdetyötä tekevät ja päihdevalistuksen parissa työskentelevät tahot. Tässä kokouksessa sovittiin, että päihdestrategia tehdään lapsi- ja perheohjelman yhteydessä siten, että päihdestrategia on valmis samaan aikaan kuin lapsi- ja perheohjelmakin. Molemmissa työryhmissä oli kattava lapsi- ja nuorisotyön edustus. Työryhmässä oli mukana Iisalmen kaupungin sosiaalitoimen, sivistystoimen ja vapaa-aikapalvelukeskuksen lisäksi Kansanterveystyön kuntayhtymän ja seurakunnan edustajia. Lisäksi oli vanhempainyhdistyksen ja liike-elämän edustus sekä kolmannen sektorin edustajia.

Tässä strategiassa päihteiden käytöllä tarkoitetaan alkoholin ja huumausaineiden käytön lisäksi alle 18-vuotiaiden tupakointia.

Päihdestrategiaprosessi

Päihdestrategiatyö on osa laajempaa lapsi- ja perheohjelmaa. Ohjelmatyö oli interaktiivinen prosessi, jossa työryhmä vaihtoi mielipiteitä ”suuren yleisön” kanssa ja päihdestrategia- ja lapsi- ja perheohjelma-työryhmät arvioivat toistensa tuotoksia. Näissä ohjausryhmän kokouksissa oli myös yleisöllä mahdollisuus tulla arvioimaan työtä ja vaikuttaa siihen. Ohjelmatyöhön oli mahdollista vaikuttaa myös lehden ja sähköpostin välityksellä.

Prosessin tarkoitus oli tehdä kaupungin päihdestrategia, joka strategisena asiakirjana vaikuttaa lasten, nuorten ja heidän perheidensä hyvinvointiin ja ohjaa kaupungin päihdetyötä koskevia suunnittelu- ja talousprosesseja sekä ohjaa hallintokuntien, työpaikkojen ja kolmannen sektorin parissa tapahtuvaa oman työn kehittämistä. Toisaalta tarkoituksena on ollut kiinnittää yleistä huomiota lasten/nuorten ja heidän läheistensä tilanteeseen ja tarjota heille itselleen mahdollisuus vaikuttaa omiin elinolosuhteisiinsa sekä tehostaa heidän hyväkseen tehtävää työtä ja tätä kautta lisätä heidän osallisuuttaan ja hyvinvointiaan.

Tavoitteena on myös yleisen ilmapiirin kehittäminen lasten ja nuorten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia tukevaksi ja päihdevastaisemmaksi. Perheen merkityksen, vanhemmuuden, sukupolviroolien ja vastuun korostaminen ovat myös tärkeitä tavoitteita.

2. Päihdetyön keskeisimmät osa-alueet

Onnistuneen päihdetyön keskeisimpinä edellytyksinä ja kehittämis-kohteina pidämme sitä, että:

- **Lapsuus on riittävän pitkä**
 - aikuisten maailmaa ei tuoda liian varhain lapselle
 - lapsi ja nuori ottaa vastuuta itsestään, mutta vain oman kehitystasonsa mukaisesti
- **Lapsuus ja nuoruus ovat päihteettömiä**
- **Perheen ja vanhempien esimerkin ja asenteen merkitys**
 - aikuisen vastuu toteutuu: lapsilla ja nuorilla on turvallinen kehitysympäristö
 - kasvattajilla on selkeä vanhemman rooli
 - lapselle kehittyy hyvä itsetunto
 - perheiden hyvinvointiin kiinnitetään huomiota
- **Nuorelle on tarjolla vaihtoehtoja omien arvojen ja asenteiden koettelemiseksi, päihteettömiä vaihtoehtoja edelliseen sukupolven kohdistuvaan kapinaan**

- **Lähiympäristö tukee päihteettömyyttä**
 - viihtyvyys
 - sosiaalinen tuki ja kontrolli
 - hyvä työllisyys
- **Asenteet ja normit edistävät päihteettömyyttä**
- **Hyvä työllisyys**
- **Arvot ja asenteet ovat päihteiden käyttöä ehkäiseviä**
- **Perheen päihteisiin liittyvät arvot ja asenteet**
 - säännöt ja normit perheessä ja ympäristössä tukevat päihteettömyyttä
- **Kasvattajien arvot ja asenteet**
 - harrastusten ja lasten/nuorten tilaisuuksien normit tukevat päihteettömyyttä
- **Yhteiskunnan ja median arvot ja asenteet**
- **Lainsäädäntö ja lainkäyttö tukevat päihteettömyyttä**
 - lainsäädäntö ja käytäntö ovat yhtenevät
 - täysi-ikäisyys rajana alkoholin ja tupakan käytölle (kuten jo laki-kin vaatii)
 - lapsen kasvua ja kehitystä tukeva kompromissi vanhemman vastuun ja vaitiolovelvollisuuden/luottamuksen säilyttämisen välillä
- **Yhteiskunnan tukipalvelut ovat toimivia ja riittäviä**
- **Perheen tukipalvelut**
 - neuvolatoiminta
 - päivähoito
 - koulu
 - sosiaaliset tukimuodot tarpeen mukaan
 - kolmannen sektorin tarjoamat tukipalvelut
- **Nuoriso- ja perhetyö**
- **Mielenterveyspalvelut ovat kunnossa**
- **Palvelut riittäviä**
- **Helposti saatavilla**
- **Palvelujen käyttö ei leimaa, toiminta on normalisaation periaatteen mukaista.**
- **Avohuollon tuki on riittävä myös jatkohoidossa**
- **Työssä käynti ja yhteiskunnalliseen elämään osallistuminen on mahdollista**

Näitä seikkoja ja niiden suhdetta visioon tarkastellaan eri toimintasektoreilla: kodissa, päivähoidossa, koulussa, yhteiskunnan muilla palvelusektoreilla ja kolmannen sektorin toiminnassa.

3. Päihteidenvastainen toiminta lisälmessa

Valtakunnallinen päihdetilanne

Päihdebarometri 2001:n mukaan kuntien ja järjestöjohtajien mielestä merkittävimpiä sosiaalisia ongelmia ovat päihdesairaudet sekä päih-teisiin liittyvän lastensuojelutyön ja perheneuvolatyön lisääntyminen. Alkoholi aiheuttaa edelleen valtaosan päih-teisiin liittyvistä ongelmista. Tämän hetkisen tiedon mukaan huumeongelmat painottuvat kaupun-kimaisiin kuntiin, mutta huumeita on saatavilla kaikkialla maassamme. Päihteiden käytön seurauksena myös yleinen turvattomuus lisääntyy.

Koulujen päihdekasvatusta, yleistä elinolojen kehittämistä ja poliisival-vontaa pidetään julkisen kampanjoinnin ohella merkittävimpinä ehkäi-sevän päihdetyön keinoina. Päihteiden käyttö on lisääntynyt kaikissa ikäryhmissä ja nuorison lisääntyvä huumeiden käyttö on yksi syy päihdetilanteen huononemiseen. Nuorten alkoholin käyttö on lisäänty-nyt ja leviää yhä nuorempiin ikäluokkiin. Tyttöjen humalahakuinen juominen on lisääntynyt suhteellisesti muita enemmän.

Päihdetilanne lisälmessa

lisälmelaisten nuorten päihteiden ja huumeiden käyttäjien määrä on Stakesin tekemän koululaisten terveystutkimuksen mukaan valtakunnalli-sesti keskitasoa. Sen sijaan Myllyhoitoyhdistyksen Selvä Pää- projek-tin iisälmelaisille 8-luokkalaisille tekemän kyselytutkimuksen mukaan nuorten alkoholinkäyttö oli huolestuttavan korkea: jopa yli kolmannes kahdeksaluokkalaisista käyttää alkoholia siten, että seurauksena voi olla päihderiippuvuus. Viime vuosina suhtautuminen huumeisiin on muuttunut aiempaa myönteisemmäksi. Päihde- ja huumeekokeilut al-kavat yhä nuorempana ja käyttökerrat ja ainemäärät ovat lisääntyneet. Huumeita käyttäneissä on ollut jopa alle 15-vuotiaita. Myös lääkkeiden ja alkoholin sekakäyttöä esiintyy.

lisälmen nuorisoneuvosto pitää nuorten päihdetilannetta huolestutta-vana, vaikka valtaosa nuorista ei koe tilannetta mitenkään vakavana. Nuorison päihdemyönteisyys on osasy s siihen, että päih-teitä kokeil-laan yhä nuorempana. Alkoholin ja tupakan kokeilu aloitetaan yleensä jo seitsemännellä luokalla. Alkoholia käytetään apuna niin hauskanpi-toon, tekemisen puutteeseen kuin pahaan oloonkin. Nuorisoneuvosto korostaa, että vanhempien arvot ja asenteet vaikuttavat nuoreen voi-makkaasti, eivätkä aina suinkaan positiivisesti.

Ylä-Savon alueella huumausaineiden kokeilijoita ja käyttäjiä on pi-kemminkin satoja kuin kymmeniä. Erittäin vaaralliset huumausaineet, kuten ekstaasi ja heroini tekevät tuloaan myös Ylä-Savoon. Suonen-sisäisten huumausaineitten käyttö on lisännyt hepatiittitartuntoja. li-sälmelaisissa apteekeissa on suonensisäisten huumeiden käyttöön sopivien neulojen ja ruiskujen myynti lisääntynyt vuosi vuodelta ja os-tajat ovat iältään yhä nuorempia. Huumausaineiden käytön voimak-kaan kasvun ohella myös kotiviinin, kiljun, pontikan ja hengitysteitse käytettävien aineiden käyttö on lisääntynyt. Alkoholi on kuitenkin edel-leen nuorten pääasiallisesti käyttämä päihde. Noin kolmasosa nuoris-

ta tupakoi säännöllisesti. Myös nuorten psykososiaaliset ongelmat lisääntyvät päihteiden käytön lisääntymisen myötä.

Päihteet ja rikollisuus liittyvät usein toisiinsa: valtaosa varkausrikoksista tehdään päihteiden hankkimisen rahoittamiseksi. Poliisin tilastojen mukaan viimeisen kahden vuoden aikana noin 200 henkilöä on ollut epäiltynä huumausainerikoksista ja rikoksesta epäilty ovat yhä nuorempia. Stakesin tutkimuksen mukaan yksi huumeiden käyttäjä hankkii neljä muuta käyttäjää, joten huumausaineiden käyttäjien kiinnijääminen on tuloksellista huumausaineongelmien ennaltaehkäisyä.

Päihdetyön toimintaketjut

Päihdetyön toimintaketjujen selkiinnyttäminen ja tietoisuuteen saattaminen on keskeisin osa päihdestrategiatyötä. Vaikka kaupungissamme on paikkoja, joissa tehdään päihdetyötä, ei aina tiedetä, minne ja missä vaiheessa lapsi tai nuori ja hänen perheensä voidaan toimittaa apua saamaan. Myös mielenterveyspalveluista puuttuu selkeä toimintaketju.

Yleensä päihdetyön toimintaketjun ensimmäisenä lenkkinä on sairaanhoitohenkilöstöön kuuluva, poliisi tai viranomainen, joka tekee lapsi-, nuorisoi- tai perhetyötä. Lastensuojelulain mukainen ilmoitusvelvollisuus vaatii lastensuojeluilmoituksen tekemistä, jos lapsi *ilmeisesti on lastensuojelutoimenpiteiden tarpeessa* (LsL 40 §). Lakiteksti jättää tulkinnan lastensuojelun tarpeesta työntekijälle. Tässä päihdestrategiassa sovimme, *että lastensuojelutoimenpiteen tarve on ilmeinen aina, kun alaikäinen tavataan päihtyneenä*. Lastensuojeluilmoituksia sosiaalitoimeen ovat jo nyt tehneet mm. poliisi, nuorisotoimi ja koulut.

Kun viranomainen tapaa työssään päihteiden vaikutuksen alaisen lapsen, hän tekee asiasta lastensuojeluilmoituksen. Asiasta ilmoitetaan yleensä aina myös lapsen vanhemmille. Jokaisella toimijataholla (koulutoimi, sosiaalitoimi, terveydenhuolto, nuorisotoimi, poliisi, seurakunta) on oma toimintamalli siitä, miten toimia, kun kohdataan päihtynyt lapsi tai nuori.

Lastensuojeluilmoituksen jälkeen asiaa käsitellään sosiaalitoimen lastensuojelussa ja mm. koulun oppilashuoltoryhmässä sekä tarvittaessa muissa asiantuntijaryhmissä yhdessä lapsen/nuoren ja hänen huoltajiensa kanssa. (Yhteiset toimintamallit ja toimintaketjut, LIITE 1)

Viranomaisten moniammatillinen POIKKIKIERRE- työryhmä (sosiaalitoimi, koulu, kaupungin nuorisotyö, terveydenhuolto, poliisi, A- klinikka, seurakunta) pyrkii puuttumaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa nuoren päihde- ja rikoskierteeseen.

Alle 18-vuotiaat päihde- ja mielenterveysongelmista kärsivät lapset ja nuoret perheineen hoidetaan perhe- ja mielenterveyskeskuksen perheneuvolassa tai psykiatrian poliklinikan nuorisopsykiatrisessa työryhmässä. Hakeutumisessa pääsääntö on, että lapset ja perusopetusikäiset hoidetaan perheneuvolassa, ellei kyse ole vakavasta

mielenterveyden häiriöstä tai sen epäilystä. Perusopetusikää vanhemmat hoidetaan nuorisopsykiatrisessa työryhmässä.

Perhe- ja mielenterveyskeskuksen A-klinikka toimii 18-vuotta täyttäneiden päihdeasiakkaiden ja heidän omaistensa hoito- ja asiantuntijaavun paikkana sekä ennaltaehkäisevän työn toimipisteenä. Klinikka antaa muille viranomaisille konsultaatioapua ja toimittaa pyydettyä asiakkaalleen poliisin lupamenettelyihin liittyvät päihderiippuvuuslausunnot.

Huumausaineisiin liittyvissä asioissa voi ottaa yhteyttä poliisilaitoksella toimivaan huumausainerikosten tutkintaryhmään. Tämä ryhmä on antanut paikallisille kouluille tietoa huumausaineisiin liittyvistä asioista.

lialmessa toimii myös avohuollon päihdeyksikkö Stoppi, joka palvelee alle 25-vuotiaita päihteitä käyttäviä nuoria ja heidän läheisiään. Se antaa myös konsultaatioapua työntekijöille, jotka kohtaavat työssään nuoria päihteiden käyttäjiä. Toiminnan lähtökohtana on nuorten päihdeidenkäyttäjän varhainen auttaminen ja tukeminen päihteettömään elämään. Nuoria motivoidaan ja opastetaan itsensä hoitamiseen liittyvissä asioissa ja heitä tuetaan ottamaan vastuu itsestään ja omasta elämästään.

4. Päihdetyötä edistäviä ja uhkaavia tekijöitä

Kehittämishaasteet syntyvät toisaalta niistä uhkista, jotka lisäävät päihteiden käyttöä ja estävät päihdeidenkäyttöä rajoittavaa toimintaa ja toisaalta niistä mahdollisuuksista, joita päihdeidenvastaisessa työssä jo on ja joita pystymme luomaan.

Päihdetyötä tukevat tekijät:

- **Työyksiköiden verkostoituminen ja yhteistyö, jotka koetaan hyvänä työmuotona**
 - pitkät perinteet, jotka verkostoitumisella on lialmessa
 - yli kuntarajojen ulottuva verkostoituminen
- **Yhteinen halu puuttua ongelmiin**
- **Nuorisotyöntekijöiden ja poliisin toiminta, joka on näkyvää ja yleisesti hyväksyttyä**
- **Aikuisten perjantai-iltapartiointi, joka hillitsee nuorten juomista ja häiriökäyttäytymistä**

Päihdetyötä haittaavat tekijät:

- **Päihdemyönteinen nykykulttuuri**
 - moraalinen yleinen höltyminen ja arvojen muuttuminen lisäävät päihteiden käyttöä
 - pyritään saamaan nopeita ja helppoja elämyksiä
 - aikuisten vastuu on vähentynyt myös päihdeasioissa
- **Kasvattajien lisääntynyt epävarmuus**
 - vanhemmat tarvitsevat tukea vanhemmuuteen
 - perheillä ei ole riittävästi yhteistä aikaa
 - lasten itsenäistymistä on korostettu liikaa
 - perinteiset arvot ovat kadoksissa
- **Entistä nuorempien, myös ns. ”tavallisten nuorten” lisääntynyt päihteiden käyttö**
 - käytetään aikaisempaa kovempia aineita
 - ainemäärät käyttökertaa kohden ovat kasvaneet
- **Liian myöhäinen puuttuminen lapsen/nuoren ongelmaan**
 - toimintaketjut ovat epäselvät tai niistä ei ole saatavilla tietoa
 - päihteidenkäyttö on usein vasta seuraus muista ongelmista
- **Liian huumekeskeinen keskustelu päihteiden käytöstä**
 - alkoholia pidetään aikaisempaa hyväksyttävämpänä ja siitä puhutaan aiempaa vähemmän, vaikka se on yhä yleisin nuorten käyttämä päihde
- **Ongelmien ja riskitekijöiden kasautuminen**
 - syrjäytyminen ja osattomuus lisääntyvät
- **Riittämättömät resurssit suhteessa avun tarpeeseen**

Nuorille pitää järjestää järkeviä vaihtoehtoja nykyisen alkoholiperustaisen kulttuurin sijaan. Heille tulee järjestää nykyistä enemmän harrastus- ja vapaa-ajan viettomahdollisuuksia, tekemistä. Vanhempien esimerkki ja vastuullinen vanhemmuus on keskeisessä asemassa myös nuorten alkoholikäyttämisen muovautumisessa. Vanhempien kiinnostuneisuus lapsistaan ja lasten ja nuorten vapaa-ajan vieton seuraaminen tukevat osaltaan lasten ja nuorten tervettä kehitystä.

Päihdestrategian tavoitteet

1. Saadaan kaikki toimijatahot poliittisista päättäjistä vanhempiin sitoutumaan päihdestrategiaan sisältyviin yhteisiin sopimuksiin.
2. Sovitaan yhteiset linjat ja toimintaketjut alle 18-vuotiaiden päihdetilanteissa sekä puututaan lapsen kehitystä vaarantavaan vanhempien päihteidenkäyttöön.
3. Yhdenmukaistetaan päihdetyön toimintamallit sekä lakien ja sääntöjen tulkinnat.
4. Sovitaan kaikille kouluille ja päiväkodeille omat toimintamallit, jotka ovat linjassa kaupungin päihdestrategian kanssa. Toimintamalleihin sisällytetään myös päihdeongelmaisen hoitoonohjausmallit.

Päihdetyössä kehitettäviä asioita

- Määritellään tärkeimmät kehittämiskohteet yhdessä päihdetyötä tekevien kanssa.
- Verkostoidutaan myös nuoren oman kaveripiiriin kanssa.
- Hyödynnetään nuorella itsellään olevaa tietoa päihdetyössä (esim. nuorisoneuvosto, oppilaskunnat).
- Tavoitetaan riskitilanteissa elävien nuorten vanhemmat nykyistä paremmin.
- Turvataan riittävät voimavarat päihdetyötä tekeville (A- klinikka, kouluterveydenhuolto, nuorisotyö, perheneuvola, lastensuojelu, poliisi).
- Sosiaalitoimi kokoaa kaupungin yksiköistä moniammatillisen kriisityöryhmän purkamaan viikonlopun sumaa maanantaiaamuna tai mahdollistetaan sosiaalitoimen mukanaolo perjantai-iltana nuorisotoimen ja poliisin apuna joko varallaolopäivystyksenä tai iltatyönä.
- Mahdollistetaan perheelle yhteistä aikaa; vanhempainlomat, joustavat työaikajärjestelyt (mm. vuorotteluvapaa ja liukuva työaika).
- Opetetaan ja opetellaan "tylsän arjen" sietämistä. (esim. kotitalous, perhekasvatus)
- Järjestetään iloa ja nautintoa ilman päihteitä, etsitään ja esitellään vaihtoehtoja viihtymiseen.
- Järjestetään nuorille kokoontumispaikkoja omille asuinalueille.
- Kehitetään vapaaehtoisjärjestöjen ja kaupungin välistä yhteistoimintaa.
- Koulut järjestävät iltapäiväkerhotoimintaa esim. yhteistyössä sosiaalitoimen kanssa. Järjestetään ohjattua ja valvottua toimintaa vaikkapa Kehypajan tai muun kolmannen sektorin yhteisön kanssa. Ammattikorkeakoulu ja Ammatillinen instituutti otetaan mukaan toimintaan.

- Järjestetään projekteja, joissa 2. asteen ja ammattikorkeakoulun opiskelijat ovat mukana toiminnan kehittämisessä.
- Huolehditaan vielä syntymättömän lapsen oikeudesta päihteettömyyteen. Tässä erityinen vastuu on äitiysneuvolalla.

Lapsiin, nuoriin ja perheisiin kohdistuvaa päihdetyötä määrittäviä säädöksiä

Päihteiden käyttöön liittyvää työtä määrittävät useat eri ammattialoja koskevat säädökset. Keskeisimmät ongelmat liittyvät toimintaan velvoittavien ja salassapitoa määrittävien säädösten ristiriitaisuuksiin ja säädösten erilaiseen tulkintaan. Tärkeä osa päihdestrategiatyötä on sopia lapsia ja lapsiperheitä koskevan päihdetyön säädösten tulkinnosta ja toimintatavoista erilaisissa käytännön tilanteissa sekä määrittää yhteiset toimintaketjut päihdetilanteissa ja saattaa nämä sopimukset kaikkien toimijoiden tietoon.

Keskeisiä lapsiin, nuoriin ja lapsiperheisiin kohdistuvaa päihdetyötä määrittäviä säädöksiä ovat mm. LASTENSUOJELULAKI (683/1983), TUPAKKALAKI(693/1976, 765/1994), ALKOHOLILAKI(1143/1994), HUUMAUSAINELAKI (1289/1993), RIKOSLAKI, PÄIHDEHUOLTOLAKI (41/1986), LAKI TERVEYDENHUOLLON AMMATTIHENKILÖISTÄ (559/1994), LAKI POTILAAN ASEMASTA JA OIKEUKSISTA (785/1992) ja JULKISUUSLAKI (621/1999) **Lastensuojelulaki on kuitenkin erityislaki, joka ylittää nämä yleislait.**

Näiden lakien keskeiset kohdat ovat tämän asiakirjan liitteenä. (LIITE 2)

Lain tulkinta ja sopimukset

Päihdestrategiassa käytetään sanaa päihde kattamaan kaikki päihdyttävät ja huumaavat aineet, myös huumeet ja tupakka. Sanalla ”lapsi” tarkoitetaan lainsäädännön mukaisesti – ellei asiayhteydessä toisin mainita – kaikkia alle 18-vuotiaita, lain mukaan alaikäisiä henkilöitä ja sanalla ”nuori” alle 21-vuotiaita henkilöitä.

Päihdestrategiaan sisältyvän yhteisen sopimuksen mukaisesti alaikäisen henkilön alkoholin käyttöön puututaan aina. Pääsääntönä on, että aina kun työskennellään päihteisiin liittyvissä asioissa alle 18-vuotiaan kanssa ollaan yhteydessä hänen vanhempiinsa.

Jos päihtynyt tai päihteitä hallussaan pitävä on alle 16-vuotias (peruskoululainen), ilmoitetaan asiasta aina vanhemmille ja tehdään sosiaalitoimeen lastensuojeluilmoitus.

Alle 18-vuotiaan, mutta yli 16-vuotiaan nuoren alkoholin käyttöön puututaan aina, kun nuori tulee päihteiden vaikutuksen alaisena terveyskeskuksen päivystyspoliklinikan asiakkaaksi tai muutoin tavataan nuori päihtyneenä tai sellaisessa kunnossa, että hän ei pysty päihteiden takia huolehtimaan itsestään. Tällöin ilmoitetaan pääsääntöisesti vanhemmille ja tehdään lastensuojeluilmoitus.

Sosiaalitoimen lastensuojeluhenkilöstö ohjaa lapsen tai nuoren saamaan tarvitsemaansa asiantuntija-apua. Kuitenkin yhteisen sopimuksen mukaisesti päihtyneen lapsen tai nuoren kanssa työskentelevä varmistaa aina, että nuori saa asiaankuuluvan avun seuraavassa paikassa ja että jatkohoidosta sovitaan (ns. saattaen vaihto).

Lastensuojeluilmoitus tehdään aina, kun vanhemmat eivät päihtymyksen tai muun syyn takia kykene huolehtimaan lapsestaan. *Tarkemmat selvitykset toimintaketjuista ja sopimuksista liitteenä (LIITE 1)*

Kaikkiin työyksiköihin tehdään päihdetoimintamalli. Tässä mallissa kerrotaan, miten lasten ja nuorten päihdeongelmissa toimitaan ja kehen otetaan yhteyttä. Tähän malliin sisällytetään myös alkoholiongelmaisen työntekijän hoitoonohjauskäytäntö.

Kouluissa, päiväkodeissa ja muissa julkisissa laitoksissa sekä näiden järjestämissä tilaisuuksissa ja retkillä edellytetään päihteettömyyttä kaikilta mukana olevilta. Myös kaupungin tukea saavien nuoris- ja liikuntajärjestöjen edellytetään noudattavan päihteetöntä linjaa.

Kaikissa kaupungin nuorisotapahtumissa, kuten diskoissa ym. pidetään ns. nollalinja. Myös kolmannen sektorin järjestämien diskosten edellytetään noudattavan tätä yhteisesti sovittua linjaa ja sitä toivotaan noudatettavan yleisesti koko Ylä-Savossa.

Vaikka alkoholin myynti ja luovuttaminen alle 18-vuotiaalle (väkevien alkoholijuomien alle 20-vuotiaille) ja alkoholin hallussa pitäminen alaikäisenä henkilönä on kriminalisoitu, monet täysi-ikäiset toimittavat alkoholia lapsille ja nuorille. Tämän vuoksi on tärkeää korostaa jokaisen aikuisen henkilökohtaista vastuuta lasten ja nuorten päihteiden käytöstä. *Lastensuojelulain 40 § koskee meitä kaikkia.*

Päihdestrategia apuvälineenä päätöksenteossa ja oman työnkehittämisessä

Kuten edellä todettiin, päihdestrategian tehtävänä on ohjata päätöksentekijöitä suuntaamaan resursseja strategiatyössä mukana olleen laajan asiantuntijajoukon osoittamiin tarpeisiin. Toisaalta strategia toimii ohjeistuksena, jonka avulla päihdetyötä yhtenäistetään ja päihdetyön toimintaketjuja kehitetään. Päihdestrategian tärkeänä tehtävänä on myös saattaa näkyviksi ne lukuisat kirjoittamattomat lait ja sannot sopimukset, joita kukin omassa työssään kohtaa. Toivomme, että tästä asiakirjasta on hyötyä myös kunkin työntekijätahon oman työn kehittämisessä.

Tämä päihdestrategia ja sen sisältämät lain tulkinnat ja yhteiset sopimukset annetaan tiedoksi kaupungin ja terveydenhoidon kuntayhtymän yksiköille ja kaikille lasten- ja nuorten parissa työskenteleville ja sitä edellytetään noudatettavan lisälmen kaupungissa.

Päihdestrategia tarkistetaan vuosittain jolloin siihen tehdään ne muutokset, jotka käytännön työssä on koettu tärkeiksi. On tärkeätä, että tällöin myös nuorten näkökulma otetaan huomioon. Parhaimmillaan strategia voi olla eräänlainen ”laatukäsikirja”, jonka avulla saamme aikaan laadukasta ja yhdensuuntaista päihdetyötä.

LIITE 1
YHTEISTEN TOIMINTAMALLIEN JA TOIMINTAKETJUN KEHITTÄMINEN

TILANNE TYÖSSÄ	LAKI JA YHTEINEN SOPIMUS (perusperiaatteet)	TOIMINTAKETJU (kehen otetaan yhteyttä, mihin jatkotoimiin ryhdytään)
Päihtynyt lapsi/nuori Alle 16-v. (peruskoululainen) Alle 18-v. (Huom.)	Lastensuojelulakia noudatettava, mutta myös nuori saa- tava ymmärtämään, miksi näin toimitaan -puuttuminen lapsen edun mukaista	<u>Alle 16-v.</u> (peruskoululainen) - nuoren puhuttelu - ilmoitus kotiin - lastensuojeluilmoitus(viranomaisen tekee aina) - myös muu henkilö voi tehdä lastensuojeluilmoituksen <u>Alle 18-v.</u> - nuoren kanssa keskustelu - ilmoitus vanhemmille ja keskustelut vanhempien kanssa - jos lastensuojelulain 40§ täyttyy, tee lastensuojeluilmoitus - jatkotoimenpiteiden sopiminen (tieto, että lapsen asia on hoidossa) - toimintamalli kuten edellä
Alkoholia käyttävä lapsi/nuori (useampi kerta)	____ ” ____	- ilmoitus kotiin - lastensuojeluilmoitus
Huumausaineita käyttävä lapsi/nuori Alle 16-v.	____ ” ____	- ollaan yhteydessä kotiin - tarvittaessa lastensuojeluilmoitus
Alle 18-v.	____ ” ____	- keskustellaan asianomaisen itsensä kanssa (mitä on saatu tietää) - otetaan yhteys kotiin ja koetetaan saada sekä nuori itse että hänen perheensä ymmärtämään tilanne ja tuen tarve. - yhteys tarvittaviin ammatti-ihmisiin
Jos tieto tulee muualta kuin asianomaiselta itseltään	____ ” ____	

*** Alle 18-v. Tee seuraavissa tapauksissa aina lastensuojeluilmoitus (arkisin klo 8-16.00 lastensuojelun päivystäjä puh.040-5434935)**

- viikonloppuisin POLIISI puh.10022
- poliisilaitoksen huumarikostutkijat: puh.8391228 tai 8391270

- jos lapsi tai nuori on päivystyspoliklinikan asiakkaana päihteiden käytön takia.
- jos toistuvasti tapaat lapsen tai nuoren päihtyneenä tai on syytä epäillä päihtymystä.
- jos on syytä epäillä, että vanhemmuus on riittämätön (kun olet vanhempien kanssa yhteydessä lapsen tai nuoren päihteiden käytöstä)
- jos alle 18v tavataan sellaisessa kunnossa, että hän ei pysty päihteiden takia huolehtimaan itsestään
- jos muusta syystä herää huoli lapsesta/nuoresta

LASTENSUOJELULAKI 40§ (Ks. LIITE 2)

LASTENSUOJELUILMOITUKSEN TEKEE VIRANHALTIJA AINA NIMELLÄ, MUU HENKILÖ VOI TEHDÄ SEN NIMETTÖMÄNÄ.

LASTENSUOJELULAKI (683/1983)**1 §****Lapsen oikeus**

Lapsella on oikeus turvalliseen ja virikkeitä antavaan kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä etusija erityiseen suojeluun.

2 §**Lastensuojelu**

Lastensuojelun tarkoituksena on turvata lapsen 1 §:ssä mainitut oikeudet vaikuttamalla yleisiin kasvuoloihin, tukemalla huoltajia lasten kasvatuksessa sekä toteuttamalla perhe- ja yksilökohtaista lastensuojelua.

Tavoitteena on, että lapsi saa kaikissa olosuhteissa sellaisen huollon kuin lapsen huollosta ja tapaamis-oikeudesta annetussa laissa (361/83) on säädetty.

- - -

6 §**Kasvuolojen kehittäminen**

Sosiaalilautakunnan ja kunnan muiden viranomaisten on seurattava ja kehitettävä lasten ja nuorten kasvuoloja sekä poistettava kasvuolojen epäkohtia ja ehkäistävä niiden syntymistä.

Sosiaalilautakunnan on välitettävä tietoa lasten ja nuorten kasvuoloista ja sosiaalisista ongelmista sekä annettava asiantuntija-apua muille viranomaisille samoin kuin kunnan asukkaille ja kunnassa toimiville yhteisöille.

7 §**Palvelujen kehittäminen kasvatuksen tukemiseksi**

Kunnan on sosiaali- ja terveydenhuoltoa, koulutointa sekä muita lapsille, nuorille ja lapsiperheille tarkoitettuja palveluja kehittäessään pidettävä huolta myös siitä, että näiden palvelujen avulla tuetaan huoltajia lasten kasvatuksessa ja kyetään saamaan selville lasten, nuorten ja lapsiperheiden erityisen tuen tarve. Palveluja kehitettäessä on kiinnitettävä erityistä huomiota lasten ja nuorten tarpeisiin ja toivomuksiin.

Kun aikuiselle annetaan sosiaali- ja terveydenhuollon, kuten päihdehuolto- ja mielenterveyspalveluja, on otettava huomioon myös hänen huollossaan olevan lapsen hoidon ja tuen tarve.

- - -

9 §**Keskeiset periaatteet**

Perhe- ja yksilökohtaisessa lastensuojelussa on otettava ensisijaisesti huomioon lapsen etu sekä tuettava lapsen vanhempien ja muiden lasta hoitavien henkilöiden kasvatusmahdollisuuksia lapselle suotuisen kasvuolojen vakiinnuttamiseksi.

Kun sijaishuolto on tarpeen ja se on lapsen edun mukainen, se on järjestettävä viivytyksettä siten kuin 5 ja 6 luvussa tarkemmin säädetään. Perhe- ja yksilökohtaisessa lastensuojelussa on toimittava mahdollisimman hienovaraisesti sekä siten, ettei toimenpiteillä aiheuteta vahinkoa lapsen suotuisalle kehitykselle.

12 §

Sosiaalilautakunnan velvollisuus toimenpiteisiin

Sosiaalilautakunnan on ryhdyttävä tämän luvun mukaisiin tukitoimiin viipymättä,

- 1) jos kasvuolot vaarantavat tai eivät turvaa lapsen tai nuoren terveyttä tai kehitystä; taikka
- 2) jos lapsi tai nuori käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään tai kehitystään.

- - -

40 §

Ilmoitusvelvollisuus

Jos sosiaali- ja terveydenhuollon, koulutoimen, poliisitoimen tai seurakunnan palveluksessa taikka luottamustoimessa oleva henkilö on virkaa tai tointa hoitaessaan saanut tietää ilmeisestä perhe- ja yksilökohtaisen lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta, hänen on ilmoitettava asiasta viipymättä sosiaalilautakunnalle.

Myös muu kuin 1 momentissa tarkoitettu henkilö voi tehdä tällaisen ilmoituksen

LAKI TOIMENPITEISTÄ TUPAKOINNIN VÄHENTÄMISEKSI (693/1976, 765/1994)

- - -

10 §

Tupakkatuotetta tai tupakointivälinettä ei saa elinkeinotoiminnassa myydä eikä muutoin luovuttaa henkilölle, joka on kahdeksaatoista vuotta nuorempi.

- - -

12 §

Tupakointi on kielletty:

- 1) päiväkotien lapsille ja oppilaitosten oppilaille tarkoitetuissa sisätiloissa sekä niiden pääasiassa kahdeksaatoista vuotta nuoremmille tarkoitetuilla ulkoalueilla;
- 2) virastojen ja viranomaisten sekä niihin verrattavien julkisten laitosten yleisölle ja asiakkaille varatuissa sisätiloissa;
- 3) sisätiloissa järjestettävissä yleisissä tilaisuuksissa, joihin yleisöllä on esteetön pääsy;
- 4) yleisen kulkuneuvon sisätiloissa; sekä
- 5) työyhteisöjen yhteisissä ja yleisissä sekä asiakkaille tarkoitetuissa sisätiloissa.

13 a §

Jos joku tupakoi kulkuneuvossa, sisätilassa tai ulkoalueella, jossa se on 12 tai 13 §:n säännösten perusteella kielletty, eikä kehotuksesta huolimatta lopeta tupakointia, saa yleisen kulkuneuvon haltija tai liikennehenkilökuntaan kuuluva, yleisen tilaisuuden järjestäjä taikka asianomaisen sisätilan tai ulkoalueen haltija taikka näiden edustaja poistaa hänet kulkuneuvosta, sisätilasta tai ulkoalueelta, jollei hänen poistamistaan voida pitää kohtuuttomana.

- - -

32 §

Joka yleisen kulkuneuvon, asianomaisen sisätilan tai ulkoalueen haltijan tai heidän edustajansa taikka yleisen tilaisuuden järjestäjän tai siellä järjestysmiehenä toimivan huomautuksesta huolimatta jatkaa tupakointia sisätilassa tai ulkoalueella, jossa tupakointi on 12 §:n 1-4 kohdan säännösten perusteella kielletty, on tuomittava *tupakointirikkomuksesta* sakkoon.

Edellä 12 §:n 1-4 kohdassa tarkoitetun yleisen kulkuneuvon, sisätilan tai ulkoalueen haltija tai heidän edustajansa taikka yleisen tilaisuuden järjestäjä, joka toistuvasti sallii tupakoinnin sisätilassa tai ulkoalueella, jossa se on kiellettyä, taikka laiminlyö asetetussa määräajassa suorittaa kunnan antamissa ohjeissa edellytetyt toimenpiteet tupakansavun kulkeutumisen estämiseksi niihin sisätiloihin, joissa tupakointi on kielletty, on, jollei laiminlyöntiä voida pitää vähäisenä, tuomittava *tupakkalain suojaamistoimenpiteiden laiminlyönnistä* sakkoon.

ALKOHOLILAKI (1143/1994) :

- - -

16 §

Vähittäismyyntikiellot

Alkoholijuomaa ei saa alkoholijuomamyymälässä tai 14 §:n 4 momentissa tarkoitetussa myyntipaikassa myydä:

- 1) henkilölle, joka on kahtakymmentä vuotta nuorempi, kuitenkin niin että mietoa alkoholijuomaa voidaan myydä kahdeksantoista vuotta täyttäneelle;
- 2) häiritsevästi käyttäytyvälle tai selvästi päihtyneelle; tai
- 3) jos on aihetta olettaa alkoholijuoman väärinkäyttöä tai sen luvaton luovuttamista tai välittämistä.

- - -

31 §

Alkoholijuoman välittäminen

Alkoholijuoman välittäminen palkkiota vastaan on kielletty, jollei tästä laista tai sen nojalla annetuista säännöksistä muuta johdu. Alkoholijuoman välittäminen on kielletty myös ilman palkkiota henkilöille, joille 16 §:n mukaan ei saa myydä alkoholijuomia.

- - -

34 §

Hallussapito ja kuljetus

Alkoholijuomaa ei saa pitää hallussa tai kuljettaa, jos se ei ole laillisesti valmistettu tai maahantuotu.

Alkoholijuomaa ei saa pitää hallussaan eikä kuljettaa henkilö, joka ei ole täyttänyt kahtakymmentä vuotta. Kahdeksantoista vuotta täyttänyt henkilö saa kuitenkin pitää hallussaan ja kuljettaa mietoa alkoholijuomaa.

RIKOSLAKI (39/1889)

50 luku. Huumausainerikoksista (V:1.1.1994 L, A:17.12.1993, SK:1304/1993)

Ks. HuumausaineL, So 608; HuumausaineA, So 609.

1 §

(V:1.1.1994 L, A:17.12.1993, SK:1304/1993) **Huumausainerikos.** Joka laittomasti

- 1) valmistaa tai yrittää valmistaa huumausainetta taikka viljelee oopiumiunikkoa, kokapensasta tai hamppua käytettäväksi huumausaineena tai sen raaka-aineena,
 - 2) tuo tai yrittää tuoda maahan taikka vie tai yrittää viedä maasta taikka kuljettaa tai kuljetuttaa huumausainetta,
 - 3) myy, välittää, toiselle luovuttaa tai muulla tavoin levittää tai yrittää levittää huumausainetta, tai
 - 4) pitää hallussaan tai yrittää hankkia huumausainetta, (V:1.9.2001 M, A:13.7.2001, SK:654/2001)
- on tuomittava huumausainerikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.
KKO:2001:13.
KKO:2001:91.
KKO:2001:95.

2 §

(V:1.1.1994 L, A:17.12.1993, SK:1304/1993) **Törkeä huumausainerikos.** Jos huumausainerikoksessa

- 1) rikoksen kohteena on erittäin vaarallinen huumausaine tai suuri määrä huumausainetta,
 - 2) tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä,
 - 3) rikoksentehtäjä toimii sellaisen rikoksen laajamittaiseen tekemiseen erityisesti järjestäytyneen ryhmän jäsenenä,
 - 4) aiheutetaan usealle ihmiselle vakavaa hengen tai terveyden vaaraa, tai
 - 5) levitetään huumausainetta alaikäisille tai muuten häikäilemättömällä tavalla
- ja huumausainerikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentehtäjä on tuomittava törkeästä huumausainerikoksesta vankeuteen vähintään yhdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.
KKO:1997:117.

2 a §

(V:1.9.2001 L, A:13.7.2001, SK:654/2001) **Huumausaineen käyttörikos.** Joka laittomasti käyttää taikka omaa käyttöä varten pitää hallussaan tai yrittää hankkia vähäisen määrän huumausainetta, on tuomittava huumausaineen käyttörikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

3 §

(V:1.1.1994 L, A:17.12.1993, SK:1304/1993) Huumausainerikoksen valmistelu. Joka tehdäkseen 1 §:n 1 - 3 kohdassa tarkoitetun rikoksen valmistaa, tuo maahan, hankkii tai vastaanottaa tällaisen rikoksen tekemiseen soveltuvan välineen, tarvikkeen tai aineen, on tuomittava huumausainerikoksen valmistelusta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

4 §

(V:1.1.1994 L, A:17.12.1993, SK:1304/1993) **Huumausainerikoksen edistäminen.** Joka

- 1) huumausaineen laitonta valmistusta, viljelyä, maahantuontia tai maastavientiä varten valmistaa, kuljettaa, luovuttaa tai välittää välineitä, tarvikkeita tai aineita tietäen, että niitä käytettäisiin tähän tarkoitukseen, tai
 - 2) varoja lainaamalla tai muuten rahoittamalla edistää huumausainerikosta tai sen valmistelua taikka 1 kohdassa tarkoitettua toimintaa tietäen, että rahoitus käytetään tähän tarkoitukseen,
- on tuomittava, jollei teko ole rangaistava osallisuutena huumausainerikokseen tai törkeään huumausainerikokseen, huumausainerikoksen edistämisestä sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

5 §

(V:1.1.1994 L, A:17.12.1993, SK:1304/1993) **Määritelmät.** Huumausaineena pidetään tässä luvussa huumausainelaisissa (1289/93) tarkoitettua huumausainetta.

Erittäin vaarallisella huumausaineella tarkoitetaan huumausainetta, jonka käyttöön liittyy virheellisestä annostelusta johtuva hengenvaara, lyhytaikaisestakin käytöstä johtuva vakavan terveydellisen vaurion vaara tai voimakkaat vieroitusoireet.

6 §

(V:1.1.2002 M, A:26.10.2001, SK:875/2001) Menettämisseuraamus. Valtiolle menetetyksi on tuomittava:

1) välineet, tarvikkeet tai aineet, joita on käytetty tässä luvussa tarkoitetun rikoksen tekemiseen tai jotka on tähän tarkoitukseen hankittu; sekä

2) edellä 4 §:n 2 kohdassa tarkoitetut varat siinäkin tapauksessa, että teko on rangaistava huumausainerikoksena tai törkeänä huumausainerikoksena; varojen menettämiseen on tuomittava rahoittaja, rahoituksen vastaanottaja tai kumpikin yhteisvastuullisesti.

Muutoin on noudatettava, mitä 10 luvussa säädetään.

Ks. RL 10 luku.

7 §

(V:1.9.2001 M, A:13.7.2001, SK:654/2001) Toimenpiteistä luopuminen. Huumausaineen käytöstä ja huumausaineen käyttöön liittyvästä muusta tässä luvussa mainitusta rikoksesta voidaan, sen lisäksi mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetussa laissa (689/1997) tai tässä laissa säädetään, jättää syyte nostamatta tai rangaistus tuomitsematta, jos rikosta on huumausaineen määrä ja laatu, käyttötilanne sekä olosuhteet muutoinkin huomioon ottaen pidettävä kokonaisuutena arvostellen vähäisenä. Syyte voidaan myös jättää nostamatta tai rangaistus tuomitsematta, jos tekijä on hakeutunut sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymään hoitoon.

- - -

HUUMAUSAINELAKI (1289/1993)

- - -

2 §

Määritelmät

Huumausaineena pidetään vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksessa (SopS 43/65) tarkoitettuja aineita ja valmisteita sekä psykotrooppisia aineita koskevassa yleissopimuksessa (SopS 60/76) tarkoitettuja aineita ja valmisteita siten kuin sosiaali- ja terveysministeriön päätöksellä tarkemmin määrätään. Asetuksella voidaan lisäksi säätää, että huumausaineiksi luetaan siinä mainitut kasvit, jotka sisältävät jotakin edellä mainituissa kansainvälisissä sopimuksissa tarkoitettua ainetta. - - -

- - -

PÄIHDEHUOLTOLAKI (41/1986)

1 §

Tavoitteet

Päihdehuollon tavoitteena on ehkäistä ja vähentää päihteiden ongelmakäyttöä sekä siihen liittyviä sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja sekä edistää päihteiden ongelmakäyttäjän ja hänen läheistensä toimintakykyä ja turvallisuutta.

- - -

8 §

Keskeiset periaatteet

Päihdehuollon palvelut on järjestettävä siten, että niiden piiriin voidaan hakeutua oma-aloitteisesti ja niin, että asiakkaan itsenäistä suoriutumista tuetaan. Hoidon on perustuttava luottamuksellisuuteen. Toiminnassa on otettava ensisijaisesti huomioon päihteiden ongelmakäyttäjän ja hänen läheistensä etu.

Palveluja annettaessa on päihteiden ongelmakäyttäjää tarvittaessa autettava ratkaisemaan myös toimeentuloon, asumiseen ja työhön liittyviä ongelmiaan.

Salassapitovelvollisuudesta on voimassa, mitä siitä on säädetty sosiaalihuoltolaissa (710/82).

9 §

Yhteistoiminta

Päihdehuollon alalla toimivien viranomaisten ja yhteisöjen on oltava keskenään yhteistyössä. Erityistä huomiota on kiinnitettävä päihdehuollon ja muun sosiaali- ja terveydenhuollon, raittiustoimen, asuntoviranomaisten, työvoimaviranomaisten, koulutoimen, nuorisotoimen sekä poliisin keskinäiseen yhteistyöhön.